

“Ολοι οἱ κάτοικοι ἀγαπῶσιν ἐδῶ τὸν τόπον ὡς ἰδίαν αὐτῶν πατρίδα. Κατὰ τὰς πολιτικὰς ἐκλογὰς παλαίουσιν ἐνθέρμως ἕκαστος ὑπὲρ πῶν ἰδίων ἀρχῶν καὶ αὐξάνουσιν ἰδίαις χερσὶ τὴν εὐτυχιάν των. Ἡ ἀποικία αὕτη ἔχει μὲν τὰς βάσεις ἀσφαλεστέρας τῶν τῆς Βικτωρίας, εἶναι ὅμως καὶ ὀλιγώτερον φιλελευθέρᾳ καὶ ὀλιγώτερον ἐνεργητικῇ, ἐνὶ λόγῳ πλέον θρασεῖα ἀλλ’ οὐχὶ καὶ πλέον ὁμοία πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, ἐνῶ ἡ γείτων αὐτῆς ἐγγίζει πρὸς τὴν Ἀμερικὴν. Τὴν νέαν μεσημβρινὴν Γαλατίαν παρομοιάζω πρὸς τὸ ὠραιότερον καὶ στερεώτερον ἄνθος τοῦ λαμπροῦ στέμματος τῶν βρετανικῶν ἀποικιῶν ἐντὸς δέκα ἐπτὰ ἐτῶν ἔδειξε τί δύνανται, ἐναντίον μάλιστα μεγάλων κωλυμάτων, ἡ αὐτονομία, ἡ δραστηριότης καὶ ἡ ἐλευθερία.

Ἐπίστα συνήθεια.

N.

ΠΡΩΤΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ἐκ τῶν τοῦ Ἀλφρέδου Μωρῦ.

Συνήθεια ἰδί σελ. 276.

Δ

ΜΕΤΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

Ὁ νομαδικὸς βίος, ὃν διῆγεν, ἐνέπνευσεν ἐνωρὶς τῷ ἀνθρώπῳ τὴν ἰδέαν τῆς ἐφευρέσεως ὀχημάτων πρὸς μετακίνησιν ἑαυτοῦ, τῶν σκευῶν καὶ τῶν ἐργαλείων του μετὰ τῆς οἰκογενεῖας του καὶ τοῦ ὑλικοῦ τῆς σκηνῆς του. Ὡς ὑποζύγια δ’ ἐχρησίμευσεν αὐτῷ φυσικῶ τῷ λόγῳ τὰ μέγιστα αὐτοῦ ζῶα. Οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ Ἀραβες ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἤδη χρόνων εἶχον τὴν κάμηλον παρά δὲ τοῖς λαοῖς τῆς μέσης Ἀσίας, ἐνθα ἡ κάμηλος ἦν ἄγνωστος, ὁ ἵππος κατέστη τὸ ἄριστον καὶ κοινότατον μέσον μεταφορᾶς. Οἱ νομάδες ἐφεύρον τὰ ἀμάξια, πολλάκις μάλιστα ἡ σκηνὴ ἐπήγνυτο μονίμως καὶ διαρκῶς ἐπ’ αὐτῶν τοῦτο δ’ ἦν συνηθέστατον παρά τοῖς ἀμαξοβίοις ἐπικληθεῖσι Σκύθαις, τοῖς Ρωξολάνοις καὶ τοῖς Ἀλκνοῖς. Αἱ σκηναὶ αὐτῶν, ἐξ ἐριούχου ὑφάσματος κατασκευαζόμεναι, προσηλοῦντο ἐπὶ τῶν ἀμαξίων, ὧν περίξ ἐτάσσοντο τὰ ποίμνια των· τοῦτο δὲ τὸ κατ’ ἐξοχὴν νομαδικὸν εἶδος κατοικίας διατηρεῖται ἔτι καὶ νῦν παρά τοῖς Κοζάκοις. Αἱ κιβίτκα αὐτῶν, ἃς περιέγραψαν καὶ ὁ Ἰπποκράτης καὶ ὁ Στράβων, ἐξ ἐριούχου ἐπίσης ὑφάσματος κατασκευαζόμεναι, τίθενται ἐπὶ ἀμαξίων. Οἱ Καλμουκοὶ πάλιν φορτώνουσι τὰς σκηνὰς των ἐπὶ καμήλων. Ἡ χρῆσις ἀμαξίων συρομένων ὑπὸ ἵππων ἦν κοινὴ παρ’ ἅπασιν τοῖς Ἰνδοευρωπαϊκοῖς λαοῖς. Οἱ εἰς τὸν ἀριανὸν κλάδον ἀνήκοντες λαοὶ φαίνεται ὅτι πρῶτοι εἰσῆγαγον τοὺς ἵππους εἰς τὴν Εὐρώπην, διότι ἅπασιν αἱ εὐρωπαϊκῆ γλώσσαι παρέλαβον τὴν ὀνομασίαν τοῦ ἵππου ἐκ σκισκριτικῆς ῥίζης. Βραδύτερον δὲ, μετὰ τὴν ὀριστικὴν των ἐγκατάστασιν ἐντεῦθεν τοῦ Κενυάτου καὶ τῆς μεσογείου, οἱ Ἄριοι ἡ-

σκήθησαν εἰς τὴν ἰππασίαν, ἥτις πολλῶ ὕστερον ἐγνώσθη ὑπὸ τῶν σημιτικῶν λαῶν, ἀφ’ ὧν ἐδιδάχθησαν αὐτὴν καὶ τινες χαμιτικοὶ λαοί. Ἄλλ’ ἐν ταῖς στέπαις τῆς κεντρικῆς Ἀσίας καὶ ἐν τῇ ἀραλοκασπίᾳ λεκάνῃ ὁ ἀνθρώπος τάχιστα ἔμαθε νὰ δαμάξῃ καὶ ἰθὺν τὸ ζῶον τοῦτο. Ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ Σκύθαι, οἱ Σαρμάται καὶ οἱ Μασσαγέται ἐθεωροῦντο ἵππεῖς ἄριστοι. Ἐν ταῖς ἀρκτικαῖς χώραις τὸ τροχίλατον ἀμάξιον ἀντικαθίστησι τὸ ἔλκυθρον, εἰς ὃ οἱ μὲν σιβηρικακοὶ λαοὶ ζευγνύουσι ταράνδους, οἱ δὲ Καμτσάδαλοι κύναις. Ὁ τροχὸς δὲ εἶναι μία τῶν μεγάλων ἐφευρέσεων τῆς λευκῆς φυλῆς, ἥτις κατ’ ἀρχὰς μὲν ἐφήρμοσεν αὐτὴν εἰς τὸ ἄρμα, ἀργότερον δὲ καὶ εἰς τὸ ἀρότρον.

Σχεδὸν συγχρόνως τῇ χρήσει τοῦ ἵππου καὶ ἡ τοῦ βοῦς παρέσχε τῷ ἀνθρώπῳ ἀνυπολόγιστα ὠφελήματα. Ἐν ᾧ δὲ τὰ νομαδικὰ καὶ τὰ μάχιμα ἔθνη πρῶτα αὐτὰ φυσικῶς ἔμαθον νὰ ζευγνύωσι τοὺς ἵππους εἰς τὰ ἄρματα καὶ νὰ ἵππεύωσι, τὰ γεωργικὰ ἀφ’ ἑτέρου, μέχρι τινὸς δι’ ἀταλεστάτων ἐργαλείων μολὶς ἀναξέοντα τὴν γῆν, θὰ συνέλαβον τὴν ἰδέαν ν’ ἀροτριώσωσι βαθύτερον αὐτὴν διὰ βοῶν συρόντων τὸ ὕνιον, καὶ ὧν τὸ ἀργὸν καὶ βαρὺ βάδισμα παρεῖχεν εἰς τὸν ἀνθρώπον τὴν εὐκολίαν νὰ προσωθῇ τὸ ἄροτρον εἰς τὴν αὐλάκα. Ὅσα τῶν δραβιδιανῶν ἐθνῶν καλλιεργοῦσι τὴν γῆν, ἀγνοοῦσι τὴν χρῆσιν τοῦ ἀρότρου.

Ἄλλ’ ἂν ἡ ἐπινόησις τῶν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς μέσον μεταφορᾶς ἀπῆται μεγάλην νοημοσύνην καὶ πολλὰς προσπάθειας, ἡ τῶν ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἦν πολλῶ εὐχερестέρη. Ἀπαντες σχεδὸν οἱ παρθακλάσσοι λαοὶ ἔχουσι πηρόβια, λέμβους ἢ μονόξυλα. Ὅσοι πλέον ἐπέζητο ὁ ἀνθρώπος ὑπὸ τῆς ἀνάγκης νὰ διαπλεύσῃ ἐκτάσεις ὑδάτων, τοσούτω κατεγίνετο εἰς τὴν ἐπινόησιν διαφορῶν τρόπων πρὸς τελειοποίησιν τοῦ σκάφους του. Καὶ διὰ τῆς ἐφευρέσεως ταύτης ἠδυνήθη ἀπὸ τῶν παναρχαιοτάτων χρόνων νὰ διαπλῆ μείστας ἀποστάσεις. Τὸ δὲ κολύμβημα πολλοὶ λαοὶ ἔμαθον λίαν βραδέως. Ἀσσυρικὰ μνημεῖα παριστῶσιν ἀνθρώπους διαπλέοντας ποταμούς, δι’ ἀσκήων προσηδεμένων ὑπὸ τὸ στήθος των. Ἐν τῷ Λαδὰν, πρὸς ἄρκτον τοῦ Ἰνδοσταν, διαπλεύουσιν ἔτι τοὺς ποταμούς ἐπὶ δερμάτων βουβάλων ἐξοιδημένων, ἐφ’ ὧν ἐξαπλούμενοι ἐλαύνουσι διὰ τινος ξύλου ἐν εἴδει κόπης. Δι’ ἀναλόγου ἐπίσης τρόπου καὶ οἱ Καφίρ ἢ Σιαχπὸχ διέρχονται τοὺς χειμάρρους, καταρτίζοντες σχεδίνας δι’ ἐξοιδημένων ἀσκήων. Κατ’ ἀρχὰς εὐρέθησαν αἱ ἐλαφραὶ λέμβοι, αἵτινες δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τροποποίησις τῆς φυσικῆς ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐπιπλεύσεως σάνιδος· τοιαῦται εἰσὶν αἱ βέεκα, ἃς ὁ τῆς Σιβηρίας κάτοικος φέρει ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ ἐν τῇ ξηρᾷ.

"Απαντες οί περιηγηταὶ ἐθαύμασαν τὴν δεξιότητα τῶν Πολυνησίων εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν πλοίων αὐτῶν καὶ τῶν Γροελλανδῶν εἰς τὴν τῶν καριακῶν τῶν. Ὡς πρώτη ἀρχὴ καὶ βᾶσις τῶν λέμβων ἐχρησίμευσε κορμὸς δένδρου ἐσκαμμένος. Ἐπὶ Ἡροδότου, οἱ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰνδοῦ οἰκοῦντες Ἰνδοὶ κατασκευάζον τὰ ἀκάτια αὐτῶν κοιλαίνοντες τὸ μεταξὺ δύο ὄζων μέρος τοῦ σωληνοειδοῦς σελήχους μεγάλων τινῶν σταχυοειδῶν φυτῶν. Τινὲς τῶν τοιούτων λέμβων εὐρέθησαν καὶ εἰς στρώματα γῆς προγενέστερα τοῦ νῦν, ὅπου καταδείκνυσιν ὅτι μόλις ὁ ἄνθρωπος ἐφάνη ἐν τῇ γῇ καὶ δὲν ἐβράδυνε ν' ἀνακαλύψῃ τρόπους πρὸς διάπλευσιν τῶν κυμάτων. Ἄλλως δὲ καὶ τὰ θαλάσσια ζῶα τῷ παρεῖχον ὑποδείγματα πρὸς κατασκευὴν τῶν λέμβων του. Καίτοι βραβυρότατοι ἔτι οἱ ναυτικοὶ τῆς Ὠκεανίας λαοί, ἐδέησαν ὅμως διὰ πολλῶν νὰ διέλθωσι βραχίδων πρὶν καταστήσωσιν εἰς τὰς τεχνικωτάτας ἐκείνας πειράδας, αἵτινες νῦν ἐλκύουσι τὸν ἡμέτερον θαυμασμόν. Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Στράβωνος καὶ τοῦ Πλινίου, οἱ παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ Ἀτλαντικοῦ λαοὶ ἔπλεον ἔτι ἐπὶ σχεδίων ἐκ συμπεπλεγμένων καὶ διὰ δερματίνων λωρίδων συνδεδεμένων κλάδων δένδρων, ἐν ᾧ οἱ σκηνδιναυικοὶ λαοὶ εἶχον πολλῶν τελειότερας λέμβους. Οἱ Σινίωνες ἐκυβέρων τὰ σκαφιδία τῶν διὰ κινητῆς κώπης. Ἐν ταῖς χώραις ὅπου ἀνάγκη παρίσταται μόνον διαβάσεως ποταμῶν, οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ μακρὸν ἐθεώρουν ἐπαρκεῖς σχεδία ἐκ σχοίνων καὶ κλάμων. Οἱ ἰθαγενεῖς τῶν νήτων Γαμβιᾶ καὶ τῆς Νέας Ζηλανδίας μόνον σχεδίων ποιοῦνται χρῆσιν, φέροντες κατὰ τοῦτο τῶν λοιπῶν Πολυνησίων, οἵτινες κατασκευάζουσι πειράδας. Ἐν τῇ Ἰνδικῇ ἐπικρατεῖ ἔτι ἐπὶ διαφόρων παραθλασσίων μερῶν ἢ χρῆσις τῶν σχεδίων, εἰς αὐτὰς προσθέτουσι καὶ ἐν ἰστίῳ. Ἀνάλογοί εἰσιν αἱ βάλσα τῆς Περουβίας, συνιστάμενα ἀπλῶς ἐκ κορμῶν δένδρων συνδεδεμένων διὰ κληματίδων. Ἐν τῇ λίμνῃ Τιτικάκᾳ μέχρι τοῦδε ἔτι ἐξοκολουθοῦσι νὰ πλέωσιν ἐπὶ σχεδίων ἐκ κλάμων. Αἱ δὲ ἐν τῷ Εὐφράτῃ καὶ τῷ Τίγρει εὐχρηστοὶ ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων κελᾶ, οὐδὲν ἄλλο κατ' ἀρχὰς ἦσαν ἢ σχεδία, βαθμηδὸν τελειοποιηθεῖσαι.

"Ἡ συνεχὴς ἀνάγκη διαπορθεύσεως ποταμῶν διήγειρε τὴν ἰδέαν τῶν γεφυρῶν, ὧν ὑπόδειγμα παρῆσαν φυσικοὶ τινες βράχοι, ὡς τὸ Rockbridge ἐν Βιργινίᾳ καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν κατασκευάσθησαν πολλαχοῦ ἀπλῶς ἐκ κορμῶν δένδρων, ῥιφθέντων ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν ὄχθην, ὅπου δ' οἱ ποταμοὶ ἦσαν πλατεῖς, ὡς ἐν Ἀμερικῇ, συνέδρασαν πολλοὺς κορμῶς δένδρων διὰ κληματίδων ἢ μίμβρων. Ὁ ἰθαγενὴς Ἰνδὸς διέρχεται τὰς τοιαύτας γεφύρας μετὰ δεξιότητος καὶ τόλμης, μεθ' ὅλας τὰς ταλαντεύσεις αὐτῶν. Αἱ γέφυραι τῶν Σιχχπόχ εἰσιν ἀ-

πλαῖ δοκοὶ, συγκρατούμεναι διὰ σχοινίων ἐξ αἰγείων τριχῶν. Ὅπου δὲ τὸ ῥεῦμα εἶναι στενωτέρον οἱ ἰθαγενεῖς οὗτοι πηδῶσι μετὰ μεγίστης εὐκνησίας καὶ ἐπιτηδεϊότητος ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην διὰ μακροῦ κονταρίου. Πολλαχοῦ τῶν Ἀνδεων αἱ γέφυραι συνίστανται ἐξ ἀπλοῦ σχοινίου τεταμένου ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν ὄχθην· ὁ θέλων νὰ διέλθῃ ἐξαρτᾷ ἐκ τούτου αἰώραν ἢ καλάθιον, ἐν ᾧ κἀθηται καὶ ἀφίνει αὐτὸ νὰ ἐξολισθήσῃ ἐν τῷ σχοινίῳ.

*Ἐπειὰ τὸ τέλος.

**

Ὅλιγα τινά

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΛΕΟΝΤΟΣ

"Ὅσοι καταπλέουσι σήμερον εἰς Πειραιᾶ, καὶ εὐρίσκουσιν ἐν μὲν τῷ λιμένι πλεῖστα ἐμπορικὰ καὶ πολεμικὰ πλοῖα, περὶ τὸν λιμένα δὲ πόλιν κομψὴν καὶ καθεκάστην προαγομένην καὶ συνδεδεμένην ἤδη μετὰ τῶν Ἀθηνῶν διὰ δρόμου σιδηροσώτου, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φαντασθῶσι τὴν ἐρημίαν ἣτις ἐπεκράτει αὐτόθι πρὸ τεσσαράκοντα καὶ πέντε μόλις ἐτῶν. Ἐν τῷ λιμένι, ὅπου δὲν ὑπῆρχεν ἕχθος τοῦ νῦν στεφανοῦντος αὐτὸν λαμπροῦ κρηπιδώματος, δύο ἢ τρεῖς ὑπεφαίνοντό που καὶ που λέμβοι, ἐπὶ δὲ τῆς παραλίας μία μόνη ὑψοῦτο οἰκία πενιχρὰ, καὶ διὰ ν' ἀναβῆ τι εἰς Ἀθήνας ἔπρεπε ἐπὶ δύο ὥρας νὰ ἦναι ἐκθεθιμένος εἰς τὴν ποικίλῃν τῆς ἀτμοσφαιρας ἐπήρειαν.

Ὅτω δὲ εἶχεν ὁ Πειραιεὺς ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς, καὶ ἰδίως ἐν τῇ ΙΖ' ἑκατονταετηρίδι, ὅτε νέον μὲν σημειῖον ζωῆς οὐδὲν ἔδιδεν, ἐν δὲ καὶ μόνον ἔσωζεν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος κόσμημα. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν ἠξέουρουσι βεβαίως ὅτι περὶ τὰ τέλη τῆς ἑκατονταετηρίδος ἐκείνης Ἰστακτο ἀκόμη, οὐχί εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ λιμένος Πειραιῶς, ὡς εἶπόν τινες, ἀλλ' ἐν τῷ μυθῷ ἐξεναντίας τοῦ λιμένος, ἐκεῖ περίπου ὅπου σήμερον ὑπάρχει ὁ Τινάνειος κῆπος ἢ ἡ πλατεῖα τοῦ Θεμιστοκλέους, κολοσικὸς λέων ὄστις, εἰ καὶ κηθήμενος, εἶχε 40 περίπου ποδῶν ὕψος καὶ ἔνεκα τοῦ ὀπίου τοῦ λιμῆν τοῦ Πειραιῶς ὠνομάσθη ἐπὶ πολὺν χρόνον λιμῆν τοῦ λέοντος ἢ τοῦ δράκου. Ὁ λέων οὗτος ἦτο κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου ὁ μόνος διαρκὴς κάτοικος τοῦ λιμένος τούτου, περὶ τὸν ὅποιον δὲν ὑπῆρχεν εἰμὴ μία καὶ μόνη οἰκία πλησίον τοῦ λέοντος κατασκευασμένη καὶ χρησιμεύουσα ὡς ἀποθήκη ἐμπορευμάτων καὶ ὡς τελωνεῖον. Ἀλλὰ τῷ 1668 ἀπήχθη καὶ ὁ ἐρημίτης ἐκεῖνος τοῦ Πειραιῶς εἰς Ἐνετίν ὑπὸ τοῦ πολυθρῦλτου Ἐνετοῦ ναυάρχου καὶ δόγου Φραγκίσκου Μοροζίνη ὡς ἐν τῶν τροπαίων τῆς ὑπ' αὐτοῦ κατορθωθείσης ἀλώσεως τῶν Ἀθηνῶν, καθ' ἣν συνέβη ἢ τοῦ Παρθενῶνος διαρροξίς. Μόλις δὲ κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος